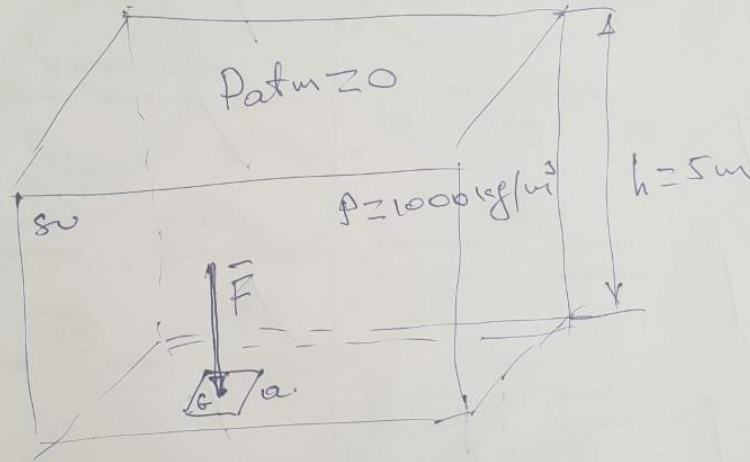

2.6 YÜZEYLERE ETKİYEN HİDROSTATİK KUVVETLER

Prof. Dr. Ziyaddin RECEBLİ

- ① 5m derinliğindeki havuzun tabanındaki kenar uzunluğu $a = 1m$ olan kare biçimindeki kapaga etkileyen basınç kuvvetini bulunuz. $\bar{g} = 10 m/s^2$ alınır. ②

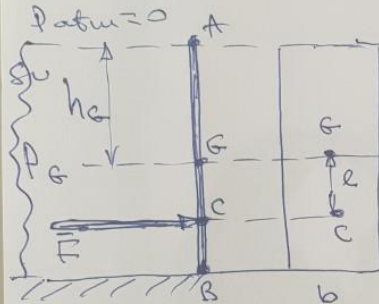
$$A = a^2 = 1 \times 1 = 1 m^2$$

$$P = P_{atm} + \rho g h = 0 + 1000 \cdot 10 \cdot 5 = 50000 Pa$$

$$F = P \cdot A = 50000 \times 1 = 50000 N$$

Bu kuvvetin yönü ağırlık yönünden kapaga doğru yönelmekte, etki noktası da kapagın ağırlık merkezinde olacaktır.

- ①. $\pi = 3,14$, $g = 10 \text{ m/s}^2$ alarak, genişliği $b = 2 \text{ m}$,
yüksekliği $h = 4 \text{ m}$ olan, dik konular
yüzeyi etkileyen basınç kuvvetini bulunuz.
 $P_{atm} = 0$ kabul ediniz. $\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$.

Düzlemin tamamı su
ile temas ettiği için
islaak alan,
 $A = b \times h = 2 \times 4 = 8 \text{ m}^2$
olacaktır.

Şekilden, $h_G = \frac{1}{2} h = \frac{1}{2} \cdot 4 = 2 \text{ m}$ olacağı için
düzlemin ağırlık merkezindeki su

basıncı,

$$P_G = P_{atm} + \rho \cdot g \cdot h_G = 0 + 1000 \cdot 10 \cdot 2 =$$

$$= \underline{20000 \text{ Pa}}$$

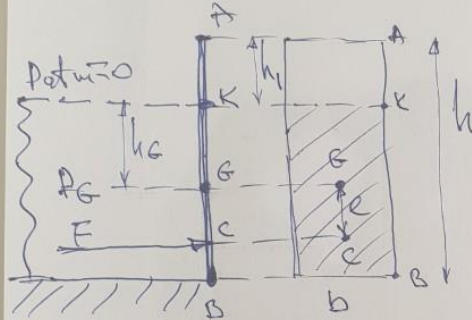
Yüzeyi etkileyen basınç kuvveti de,

$$F = P_G \cdot A = 20000 \times 8 = \underline{160000 \text{ N}}$$
 olacaktır.

$$I_{x_1} = \frac{1}{12} \cdot b \cdot h^3 = \frac{1}{12} \cdot 2 \cdot 4^3 = \frac{32}{3} \text{ m}^4; \quad y_G = h_G = 2 \text{ m},$$

$$e = \frac{I_{x_1}}{A \cdot y_G} = \frac{\frac{32}{3}}{8 \cdot 2} = \frac{2}{3} = 0,667 \text{ m}$$

- ② $P_{atm} = 0$, $\pi = 3,14$, $g = 10 \text{ m/s}^2$, $\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$, $h = 1 \text{ m}$ olarak, dik konundaki, genişliği $b = 2 \text{ m}$, yüksekliği $h = 4 \text{ m}$ olan dikdörtgen bir cisimdeki yüreyi etkileyen basınç kuvvetini bulunuz.

Böylemin tamamı su ile temas etmediği için islan alan (taralı bölge),

$$A = b \times BK = b \times (h - h_1) = 2 \times (4 - 1) = 3 \times 2 = 6 \text{ m}^2 \text{ olacaktır.}$$

$$h_G = y_G = \frac{1}{2} BK = \frac{1}{2} (h - h_1) = \frac{1}{2} \cdot (4 - 1) = 1,5 \text{ m}$$

olacağı için, islan bölgenin ağırlık merkezindeki su basıncı,

$$P_G = P_{atm} + \rho g h_G = 1000 \cdot 10 \cdot 1,5 = 15000 \text{ Pa,}$$

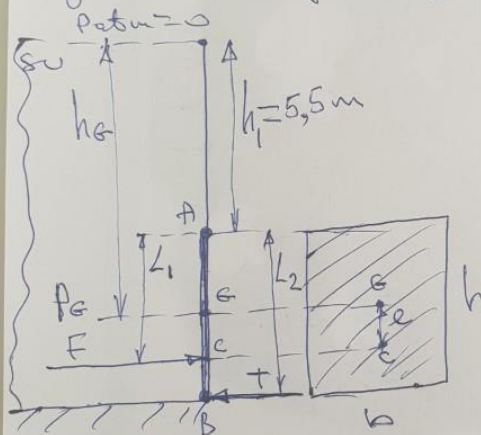
basınç kuvveti de,

$$F = P_G \cdot A = 15000 \times 6 = 90000 \text{ N olacaktır.}$$

$$I_{x1} = \frac{1}{12} \cdot b \cdot (BK)^3 = \frac{1}{12} b \cdot (h - h_1)^3 = \frac{1}{12} \cdot 2 \cdot 3^3 = \frac{9}{2} \text{ m}^4$$

$$e = \frac{I_{x1}}{y_G \cdot A} = \frac{\frac{9}{2}}{1,5 \cdot 6} = \frac{\frac{9}{2}}{9} = \frac{1}{2} = 0,5 \text{ m olarak bulunacaktır.}$$

③ $P_{atm} = 0$, $\pi = 3,14$, $g = 10 \text{ m/s}^2$, $\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$
 alarak, A noktasından mafsallı, genişliği
 $b = 1 \text{ m}$, yüksekliği $h = 1 \text{ m}$ olan kare bir
 minderi, dik konumda, kapalı
 ekranyan F-basınç kuvvetini ve
 kapının açılmasını için B nokta-
 sindan kapağa uygulanan
 gereken yatay T kuvvetini bulunuz.

Kapağın alanı,
 $A = b \times h = 1 \times 1 = 1 \text{ m}^2$

Şevilolen,
 $h_g = y_g = h_1 + \frac{1}{2} h =$
 $= 5,5 + 0,5 = 6 \text{ m},$

Kapağın ağırlık merkezindeki su basıncı,
 $P_g = P_{atm} + \rho g h_g = \rho g h_g = 1000 \cdot 10 \cdot 6 = 60000 \text{ Pa},$
 basınç, kuvveti,

$F = P_g \cdot A = 60000 \times 1 = 60000 \text{ N}$ olacaktır.

$$I_{x_1} = \frac{1}{12} \cdot b \cdot h^3 = \frac{1}{12} \cdot 1 \cdot 1^3 = \frac{1}{12} \text{ m}^3$$

$$e = \frac{I_{x1}}{y_{G-A}} = \frac{\frac{1}{12}}{6 \cdot 1} = \frac{1}{72} = 0,083 \text{ m}$$

(4)

Gereken, T kuvveti, $\sum M_A = 0$ den bulunacaktır. Sonraki, F ve T kuvvetlerinin A noktasına göre kolları,

$$L_1 = AG + GC = \frac{1}{2}h + e = 0,5 + 0,083 = 0,583 \text{ m},$$

$$L_2 = h = 1 \text{ m} \text{ olacaktır.}$$

$$\underline{\sum M_A = 0}$$

$$F \cdot L_1 - T \cdot L_2 = 0 \Rightarrow$$

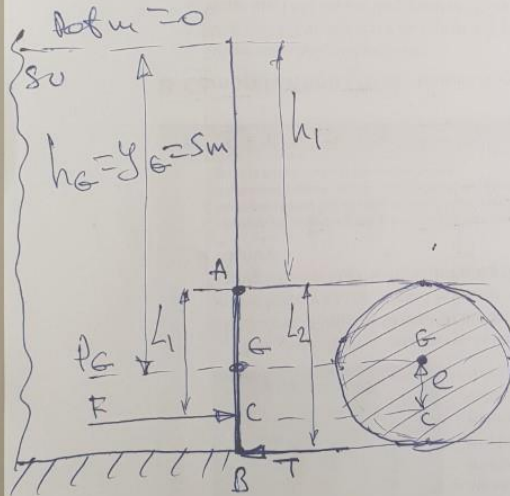
$$T = \frac{L_1}{L_2} \cdot F = \frac{0,583}{1} \cdot 60000 = 34980 \text{ N}$$

olarak bulunacaktır.

④ $P_{atm} = 0$, $\pi = 3,14$, $g = 10 \text{ m/s}^2$, $\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$, ⑤

$h_1 = 4,5 \text{ m}$, alarac, A noktasından maksall
yarıçapı $r = 0,5 \text{ m}$ olan, dik konumda
dairesel AB kapagını etkileyen basınç
kuvvetini ve kapagın ağırlanması
için B noktasından uygulanması
gereken yatay T kuvvetini bulunuz.

$AG = r = 0,5 \text{ m}$ olduğu
için kapagın alanı,

$$A = \pi \cdot r^2 = 3,14 \cdot (0,5)^2 = 0,785 \text{ m}^2$$

Kapagın ağırlık
merkezini su
barometre,

$$P_G = P_{atm} + \rho g h_G = \rho \cdot g (h_1 + r) = 1000 \cdot 10 (4,5 + 0,5) = 1000 \cdot 10 \cdot 5 = 50000 \text{ Pa}$$

Basınç kuvveti,

$$F = P_G \cdot A = 50000 \times 0,785 = 39250 \text{ N}$$

$$I_{x1} = \frac{1}{4} \pi r^4 = \frac{1}{4} \cdot 3,14 \cdot (0,5)^4 = 0,049 \text{ m}^4$$

⑥

$$e = \frac{I_{x1}}{y_G \cdot A} = \frac{0,049}{5 \cdot 0,785} = 0,013 \text{ m}$$

T kuvveti $\Sigma M_A = 0$ denkleminde bulunabilir. A noktasına göre

F ve T kuvvetlerinin kolları,

$$L_1 = AG + GC = r + e = 0,5 + 0,013 = 0,513 \text{ m}$$

$$L_2 = 2r = 2 \cdot 0,5 = 1 \text{ m},$$

$$\Sigma M_A = 0$$

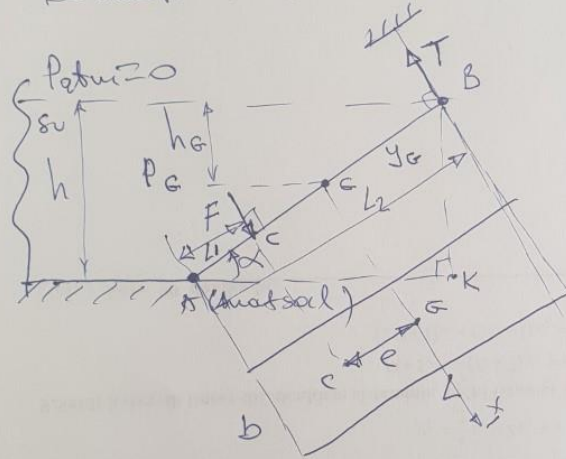
$$F \cdot L_1 - T \cdot L_2 = 0$$

$$T = \frac{L_1}{L_2} \cdot F = \frac{0,513}{1} \cdot 50000 = 25650 \text{ N}$$

denkleme bulunabilir.

- 5) $P_{atm} = 0$, $\pi = 3,14$, $g = 10 \text{ m/s}^2$, $\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$,
 $\alpha = 30^\circ$ olarak, genişliği $b = 2 \text{ m}$, uzunluğu
 $L = 2 \text{ m}$ olan kare biçimindeki epik yüzeyi
 etkiyen basınç kuvvetini ve B nokta-
 sindaki ipin meydana gelecek T gerilme
 kuvvetini bulunuz.

AKG dik üçgeninden,
 $\sin \alpha = \frac{BK}{AB} = \frac{h}{L}$,

$h = L \cdot \sin \alpha = 2 \cdot \sin 30^\circ = 1 \text{ m}$
 bulunur.

$h_G = \frac{1}{2} h = 0,5 \text{ m}$

$y_G = \frac{h_G}{\sin \alpha} = \frac{\frac{1}{2}}{\frac{1}{2}} = 1 \text{ m}$

Su ile temas eden düzlem alanı,

$A = b \times L = 2 \times 2 = 4 \text{ m}^2$

Yüzeyin ağırlık merkezindeki basınç,

$P_G = P_{atm} + \rho \cdot g \cdot h_G = 1000 \cdot 10 \cdot 0,5 = 5000 \text{ Pa}$

Basınç kuvveti,

$F = P_G \cdot A = 5000 \cdot 4 = 20000 \text{ N}$

$$I_{x_1} = \frac{1}{12} b L^3 = \frac{1}{12} \cdot 2 \cdot 2^3 = \frac{4}{3} \text{ m}^4$$

(2)

$$e = \frac{I_{x_1}}{y_G \cdot A} = \frac{\frac{4}{3}}{1 \cdot 4} = \frac{1}{3} = 0,333 \text{ m}$$

+ kuvveti $\sum M_A = 0$ denkleminin bulunacak. F ve T kuvvetlerinin A noktasına göre kolları,

$$L_1 = AG - e = \frac{1}{2} L - e = 1 - 0,333 = 0,667 \text{ m}$$

$$L_2 = L = 2 \text{ m}$$

$$\underline{\sum M_A = 0}$$

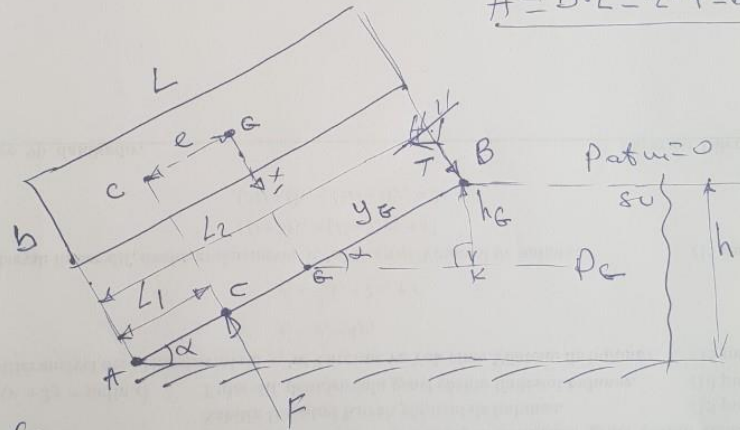
$$F \cdot L_1 - T \cdot L_2 = 0$$

$$T = \frac{L_1}{L_2} \cdot F = \frac{0,667}{2} \cdot 20000 = 66700 \text{ N}$$

olarak elde edilecektir.

- ⑥ $p_{atm} = 0$, $\pi = 3,14$, $f = 10 \text{ m/s}^2$, $\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$, ⑨
 $\alpha = 30^\circ$ olarak genişliği $b = 2 \text{ m}$, uzunluğu
 $L = 4 \text{ m}$ olan dik dörtgen biçimindeki
 egik, A noktasından matkaplı AB
 yüzeyini etkileyen F basınç kuvvetini
 ve B noktasında oluşan T tepki
 kuvvetini bulunuz.

$$A = b \cdot L = 2 \cdot 4 = 8 \text{ m}^2$$

Sevildiler,

$$y_G = \frac{1}{2} L = \frac{1}{2} \cdot 4 = 2 \text{ m}; \quad h_G = y_G \cdot \sin \alpha = 2 \cdot \sin 30^\circ = 2 \cdot \frac{1}{2} = 1 \text{ m}$$

olmaktadır.

G noktasındaki su basıncı,

$$p_G = p_{atm} + \rho g h_G = 1000 \cdot 10 \cdot 1 = 10000 \text{ Pa}$$

Basuc kuvveti,

(10)

$$F = P \cdot A = 10000 \cdot 8 = 80000 \text{ N olacaktır.}$$

$$I_{x_1} = \frac{1}{12} \cdot b \cdot L^3 = \frac{1}{12} \cdot 2 \cdot 4^3 = \frac{32}{3} \text{ m}^4$$

$$e = \frac{I_{x_1}}{y_G \cdot A} = \frac{\frac{32}{3}}{2 \cdot 8} = \frac{2}{3} = 0,667 \text{ m}$$

T tepki kuvveti $\Sigma M_A = 0$ şartlarından
bulunacaktır. F ve T kuvvetlerinin
A noktasına göre kolları,

$$L_1 = AG - e = \frac{1}{2} \cdot L - e = 2 - 0,667 = 1,333 \text{ m}$$

$$L_2 = L = 4 \text{ m}$$

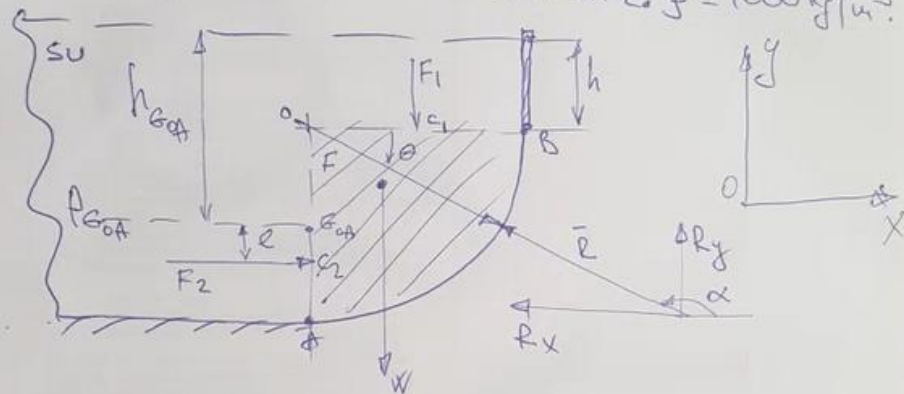
$$\underline{\Sigma M_A = 0, \text{ dan}}$$

$$F \cdot L_1 - T \cdot L_2 = 0$$

$$T = \frac{L_1}{L_2} \cdot F = \frac{1,333}{4} \cdot 80000 = 26660 \text{ N}$$

olacak bulunmaktadır.

1) Şekilde gösterilen $\frac{1}{4}$ silindirik biçimindeki eğri yüzeyi etkileyen basınç kuvvetini bulunuz. Silindirin yarıçapını $r=1\text{ m}$, genişliğini $b=1\text{ m}$, $g=10\text{ m/s}^2$, $\pi=3,14$, $h=3,5\text{ m}$, $p_{atm}=0\text{ Pa}$ alınız. $\rho=1000\text{ kg/m}^3$.

Objektin yansıması etkiler F_1 basınç kuvveti
bulunur.

$$A_{OB} = r \times b = 1 \times 1 = 1 \text{ m}^2$$

$$P_B = \rho g h = 1000 \times 10 \times 3,5 = 35000 \text{ Pa}$$

$$F_1 = p_a \cdot A_{\text{obj}} = 35000 \times 1 = 35000 \text{ N}$$

Fikuvetinin yönü ailesin ekseninde
OB'ye göre doğru dik yönelimle, etki
noktası OB'nin ortasında.

OB dik yüzeyi etkileyen F_2 basıncı 1. (2)
kuvveti hesaplanır.

$$A_{OA} = r \times b = 1 \times 1 = 1 \text{ m}^2$$

$$h_{GOA} = h + \frac{1}{2} r = 3,5 + \frac{1}{2} \cdot 1 = 3,5 + 0,5 = 4 \text{ m}$$

$$P_{GOA} = \rho g h_{GOA} = 1000 \times 10 \times 4 = 40000 \text{ Pa}$$

$$F_2 = P_{GOA} \cdot A_{OA} = 40000 \times 1 = 40000 \text{ N}$$

$$e = \frac{I_{x1}}{y_{GOA} \cdot A_{OA}}$$

$$y_{GOA} = h_{GOA} = 4 \text{ m} ; A_{OA} = 1 \text{ m}^2$$

$$I_{x1} = \frac{1}{12} \cdot b \cdot r^3 = \frac{1}{12} \cdot 1 \cdot 1^3 = \frac{1}{12} \text{ m}^4$$

$$e = \frac{I_{x1}}{y_{GOA} \cdot A_{OA}} = \frac{\frac{1}{12}}{4 \cdot 1} = \frac{1}{4 \cdot 12} = \frac{1}{48} =$$
$$= 0,021 \text{ m}$$

Katılastırıl mis kitlenin (tutarlı bölge)
ağırlık kuvvetini hesapla. v. 10

$$W = m \cdot g = \rho \cdot V \cdot g = \rho \cdot g \cdot \frac{1}{4} \cdot \pi r^2 \cdot b =$$
$$= \frac{1}{4} \cdot 3,14 \cdot 1^2 \cdot 1 \cdot 1000 \cdot 10 = 7850 \text{ N}$$

$\vec{R}$ reaksiyon (tepki) kuvveti hesapla.

$$\sum \vec{F} = 0$$

$$\sum F_x = 0; F_2 + R_x = 0$$

$$R_x = -F_2 = -40000 \text{ N}$$

$$\sum F_y = 0; -F_1 - W + R_y = 0$$

$$R_y = F_1 + W = 35000 + 7850 =$$
$$= 42850 \text{ N}$$

$$R = \sqrt{R_x^2 + R_y^2} = \sqrt{40000^2 + 42850^2} =$$
$$= 58618,449 \text{ N}$$

$$\alpha = \arctan \frac{F_y}{F_x} = \arctan \frac{42850}{-40000} = 1.7$$

$$= \arctan (-1,071) \approx 133^\circ$$

Bazı kuvveti ($\bar{F}$),

$$\bar{F} = -\bar{R}$$

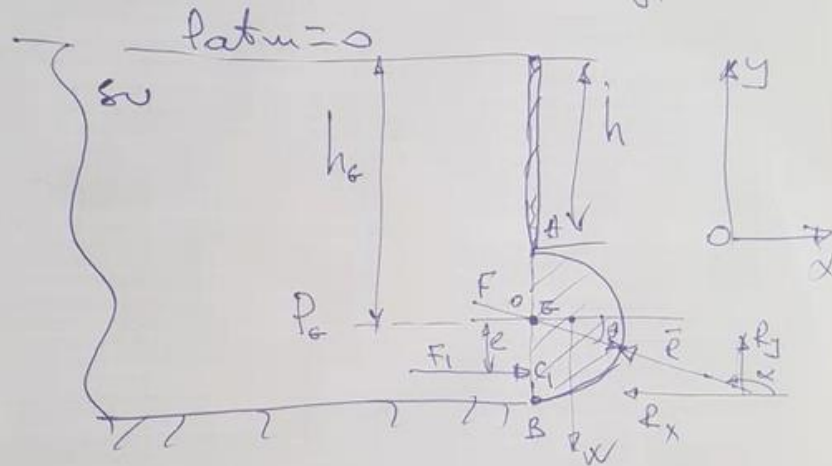
esitliğinden bulunur.

$$F = R = 58618,449 \text{ N}$$

$$\theta = 180^\circ - \alpha = 180^\circ - 133^\circ = 47^\circ$$

2. Şekilde gösterilen $\frac{1}{2}$ silindir 2.11
 bükümündeki yüzeyi etkileyen basınç
 kuvvetini hesaplayınız.

$r = 1\text{m}$, $b = 1\text{m}$, $g = 10\text{m/s}^2$, $\pi = 3,14$,
 $h = 3\text{m}$, $p_{atm} = 0$, $\rho = 1000\text{kg/m}^3$ alınız

Dik konumundaki AB yüzeyini
 etkileyen F_1 basınç kuvveti bulunur.

$$A_{AB} = 2r \times b = 2 \cdot 1 \times 1 = 2\text{m}^2$$

$$h_g = h + r = 3 + 1 = 4\text{m}$$

$$p_g = \rho g h_g = 1000 \times 10 \times 4 = 40000\text{Pa}$$

$$F_1 = p_g \cdot A_{AB} = 40000 \times 2 = 80000\text{N}$$

$$y_G = h_G = 4 \text{ m}$$

2(2)

$$I_{x_1} = \frac{1}{12} \cdot b \cdot (2r)^3 = \frac{1}{12} \cdot 1 \cdot 2^3 = \frac{8}{12} = \frac{2}{3} \text{ m}^4$$

$$e = \frac{I_{x_1}}{y_G \cdot A} = \frac{\frac{2}{3}}{4 \cdot 2} = \frac{2}{3 \cdot 4 \cdot 2} = \frac{1}{12} = 0,083 \text{ m}$$

Katılastırıcının kitlenin
ağırlık kuvveti buluyor.

$$W = mg = \rho V \cdot g = \rho g \cdot \frac{1}{2} \pi r^2 \cdot b = \frac{1}{2} \cdot 3,14 \cdot 1^2 \cdot 1 \cdot 1000 \cdot 10 = 15700 \text{ N}$$

R reaksiyon kuvveti hesaplanır.

$$\sum F_x = 0; F_1 + R_x = 0$$

$$R_x = -F_1 = -80000 \text{ N}$$

$$\sum F_y = 0; R_y - W = 0$$

$$R_y = W = 15700 \text{ N}$$

$$R = \sqrt{R_x^2 + R_y^2} = \sqrt{80000^2 + 15700^2} \approx 81526,008 \text{ N}$$

$$\alpha = \arctan \frac{R_y}{R_x} = \arctan \frac{15700}{-80000} = \arctan(-0,196) \approx 169^\circ$$

Basın kuvveti ($\vec{F}$),

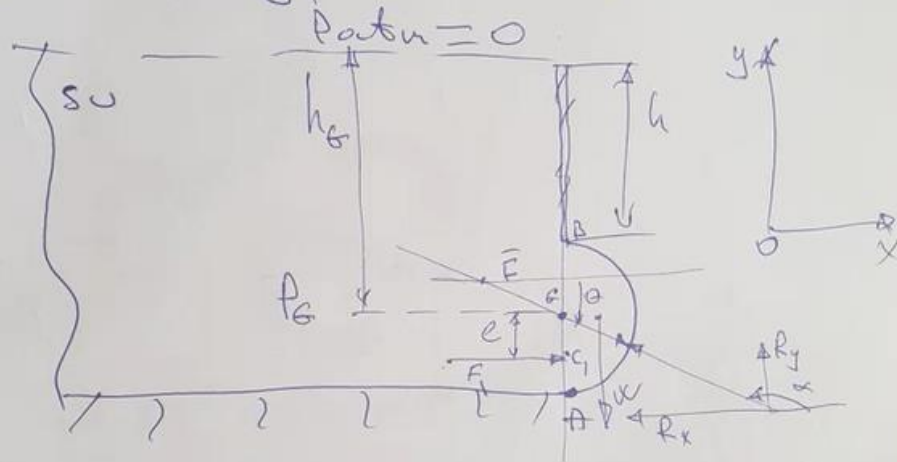
$$\boxed{\vec{F} = -\vec{R}}$$

esitliğinden bulunur.

$$F = R = 81526,008 \text{ N}$$

$$\Theta = 180^\circ - \alpha = 180^\circ - 169^\circ = 11^\circ$$

- ③ Şekilde gösterilen $\frac{1}{2}$ köre bığının ^{3.①} daki yüzeyi etkileyen basınç kuvvetini bulunuz. $r=1\text{m}$, $g=10\text{m/s}^2$, $\pi=3,14$, $h=3\text{m}$, $p_{atm}=0$, $\rho=1000\text{kg/m}^3$ alınır.

Daire bığınındeki, dik konumdaki AB yüzeyini etkileyen F_1 basınç kuvveti bulunur.

$$A = \pi r^2 = 3,14 \cdot 1^2 = 3,14 \text{ m}^2$$

$$h_g = h + r = 3 + 1 = 4 \text{ m}$$

$$P_g = \rho g h_g = 1000 \cdot 10 \cdot 4 = 40000 \text{ Pa}$$

$$F_1 = \rho_G \cdot A = 40000 \times 3,14 =$$

$$= 125600 \text{ N}$$

3. ②

$$y_G = h_G = 4 \text{ m}$$

$$I_{x_1} = \frac{1}{4} \pi r^4 = \frac{1}{4} \cdot 3,14 \cdot 1 = \frac{3,14}{4} \text{ m}^4$$

$$e = \frac{I_{x_1}}{y_G \cdot A} = \frac{\frac{3,14}{4}}{4 \cdot 3,14} = \frac{1}{16} = 0,063 \text{ m}$$

Katılastırılmış kitlenin ağırlık kuvveti bulunur.

$$W = mg = \rho \cdot V \cdot g = \rho \cdot g \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{4}{3} \pi r^3 =$$

$$= \frac{2}{3} \cdot 1000 \cdot 10 \cdot 3,14 = 20933,333 \text{ N}$$

$\bar{L}$ tepki kuvveti hesaplanır.

$$\sum F_x = 0; F_1 + R_x = 0$$

$$R_x = -F_1 = -125600 \text{ N}$$

$$\sum F_y = 0; R_y - W = 0$$

3. (3)

$$R_y = W = 20933,333 \text{ N}$$

$$R = \sqrt{R_x^2 + R_y^2} = \sqrt{125600^2 + 20933,333^2} =$$

$$\approx 127332,496 \text{ N}$$

$$\alpha = \arctan \frac{R_y}{R_x} = \arctan \frac{20933,333}{-125600} =$$

$$= \arctan(-0,167) \approx 170^\circ$$

Bağıncı kuvveti (~~R~~),

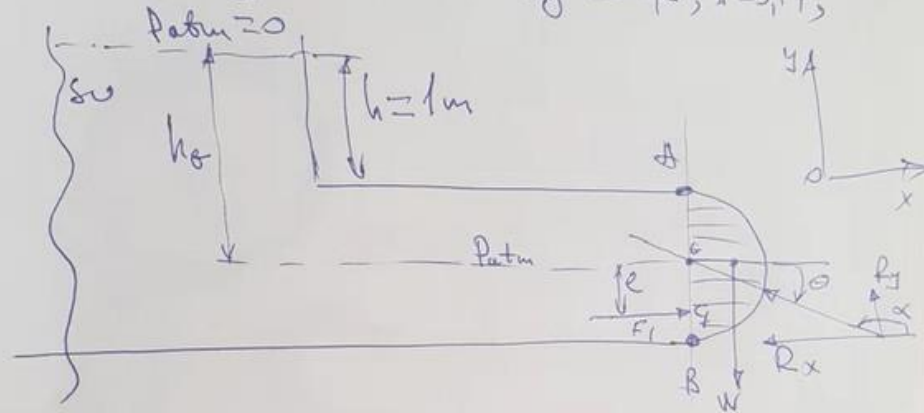
$$\bar{F} = -\bar{R}$$

esitliğinden bulunur.

$$F = R = 127332,496 \text{ N}$$

$$\Theta = 180^\circ - \alpha = 180^\circ - 170^\circ = 10^\circ$$

④ Şekilde gösterilen silindirik yarı
tutarın $\frac{1}{2}$ küre biçimindeki yan
kapağına etkiyen basınç kuvvetini
hesaplayınız. $r=2\text{m}$, $g=10\text{m/s}^2$, $\pi=3,14$,

Dik kolumdaki, dairesel AB yüzeyini
etkiyen F_1 basınç kuvvetini hesaplayınız.

$$A = \pi r^2 = 3,14 \cdot 2^2 = 12,56 \text{ m}^2$$

$$h_g = h + r = 1 + 2 = 3 \text{ m}$$

$$P_g = \rho g h_g = 1000 \cdot 10 \cdot 3 = 30000 \text{ Pa}$$

$$F_1 = P_g \cdot A = 30000 \times 12,56 = \underline{376800 \text{ N}}$$

$$y_G = h_g = 3 \text{ m}$$

Daire için,